

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

19 janvier 2011

PROPOSITION DE LOI

**relative à l'assurance
responsabilité professionnelle
des entrepreneurs de travaux immobiliers**

(déposée par
Mme Liesbeth Van der Auwera)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

19 januari 2011

WETSVOORSTEL

**op de beroepsaansprakelijkheidsverzekering
voor aannemers van werken
in onroerende staat**

(ingediend door
mevrouw Liesbeth Van der Auwera)

RÉSUMÉ

À l'heure actuelle, les architectes sont tenus de souscrire une assurance responsabilité professionnelle, mais pas les entrepreneurs de travaux immobiliers.

Pour éviter qu'une faute professionnelle de l'entrepreneur soit également imputée à l'architecte pour le simple motif que celui-ci est assuré, l'auteur souhaite étendre l'obligation de souscrire une assurance responsabilité professionnelle aux entrepreneurs.

SAMENVATTING

Momenteel zijn architecten reeds verplicht om een beroepsaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten. Aannemers van werken in onroerende staat zijn hiertoe nog niet verplicht.

De indienster wil vermijden dat bij een beroepsfout van de aannemer ook in hoofde van de architect wordt besloten tot een beroepsfout louter omdat deze laatste wel verzekerd is. Daarom stelt ze voor om ook de aannemers een beroepsaansprakelijkheidsverzekering op te leggen.

N-VA : Nieuw-Vlaamse Alliantie PS : Parti Socialiste MR : Mouvement Réformateur CD&V : Christen-Democratisch en Vlaams sp.a : socialistische partij anders Ecolo-Groen! : Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen Open Vld : Open Vlaamse liberalen en democraten VB : Vlaams Belang cdH : centre démocrate Humaniste LDD : Lijst Dedecker PP : Parti Populaire	
<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i> DOC 53 0000/000: Document parlementaire de la 53ème législature, suivi du n° de base et du n° consécutif QRVA: Questions et Réponses écrites CRIV: Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte) CRABV: Compte Rendu Analytique (couverture bleue) CRIV: Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon) PLEN: Séance plénière COM: Réunion de commission MOT: Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i> DOC 53 0000/000: Parlementair document van de 53e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer QRVA: Schriftelijke Vragen en Antwoorden CRIV: Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft) CRABV: Beknopt Verslag (blauwe kaft) CRIV: Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft) PLEN: Plenum COM: Commissievergadering MOT: Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)
<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i> Commandes: Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél.: 02/ 549 81 60 Fax: 02/549 82 74 www.laChambre.be e-mail: publications@laChambre.be	<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i> Bestellingen: Natieplein 2 1008 Brussel Tel.: 02/ 549 81 60 Fax: 02/549 82 74 www.deKamer.be e-mail: publicaties@deKamer.be

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi reprend, en l'adaptant, le texte d'une proposition déposée antérieurement au Sénat (*Doc. Parl. Sénat* 2010, n° 5-112/1).

En droit belge, le contrat d'entreprise est régi par le Code civil. Conformément à l'article 1779, 3°, du Code civil, le contrat d'entreprise peut être assimilé à un louage d'ouvrage et/ou d'industrie. Le code ne donne toutefois pas de définition explicite de l'entreprise d'ouvrage. Pour cette raison, l'on renvoie à la jurisprudence et à la doctrine traditionnelles sur cette matière (*infra*).

Pour les édifices construits à prix fait, il est explicitement prévu que l'architecte et l'entrepreneur sont responsables pendant dix ans si l'édifice périt en tout ou en partie par le vice de la construction, même par le vice du sol¹. L'entrepreneur répond également du fait des personnes qu'il emploie². C'est logique puisqu'il s'agit d'un préposé. Pour l'employeur, l'article 1384, alinéa 3, du Code civil prévoit une responsabilité similaire vis-à-vis de ses préposés³.

L'architecte et l'entrepreneur sont solidairement responsables de leurs fautes professionnelles lorsqu'ils ont tous deux commis des fautes: "si un arrêt constate implicitement que sans la faute tant de l'entrepreneur que de l'architecte, le préjudice dans son ensemble ne serait pas apparu, ceux-ci sont tenus "solidairement" au paiement de l'indemnité totale"⁴. Le demandeur n'obtient qu'une seule indemnité et deux ou plusieurs

¹ Article 1792 du Code civil.

² Article 1797 du Code civil.

³ Article 1384 du Code civil: on est responsable non seulement du dommage que l'on cause par son propre fait, mais encore de celui qui est causé par le fait des personnes dont on doit répondre, ou des choses que l'on a sous sa garde. Le père et la mère sont responsables du dommage causé par leurs enfants mineurs. Les maîtres et les commettants, du dommage causé par leurs domestiques et préposés dans les fonctions auxquelles ils les ont employés. Les instituteurs et les artisans, du dommage causé par leurs élèves et apprentis pendant le temps qu'ils sont sous leur surveillance. La responsabilité ci-dessus a lieu, à moins que les père et mère, instituteurs et artisans, ne prouvent qu'ils n'ont pu empêcher le fait qui donne lieu à cette responsabilité.

⁴ Cass., 2 octobre 1992, *Limb. Rechtsl.*, 1993, T. Aann., 1997, 165; Anvers 9 octobre 1990, T. Aann., 1997, 164 et la note de J. Embrechts.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel neemt, in aangepaste vorm, de tekst over van een eerder in de Senaat ingediend voorstel (*Parl. St. Senaat* 2010, nr. 5-112/1).

De aannemingsovereenkomst wordt in het Belgisch recht geregeld in het Burgerlijk Wetboek. Overeenkomstig artikel 1779, 3°, BW, kan de aannemingsovereenkomst beschouwd worden als een huur van werk en/of diensten. Een expliciete definitie van de aanneming van werken kan echter niet worden teruggevonden in het Burgerlijk Wetboek. Om deze reden wordt teruggegrepen naar de traditionele rechtspraak en rechtsleer over dit onderwerp (*infra*).

Voor bouwwerken die tegen een vaste prijs worden opgericht is uitdrukkelijk bepaald dat de architect en de aannemer gedurende tien jaren aansprakelijk zijn wanneer het gebouw geheel of gedeeltelijk teniet gaat door een gebrek in de bouw, zelfs door de ongeschiktheid van de grond¹. De aannemer is eveneens verantwoordelijk voor de daad van de personen die hij bezigt². Dat is logisch, het betreft hier immers een aangestelde. Voor de werkgever werd in artikel 1384, derde lid, BW, in een gelijkaardige aansprakelijkheid voorzien voor zijn aangestelden³.

De architect en de aannemer zijn in solidum aansprakelijk voor hun beroepsfouten wanneer zij beiden fouten hebben gemaakt: "wanneer een arrest impliciet vaststelt dat zonder de fout van zowel de aannemer en de architect de gehele schade niet zou zijn ontstaan, zijn deze elk "in solidum" gehouden tot betaling van de gehele schadevergoeding"⁴. De eiser verkrijgt één schadevergoeding en twee of meer schuldenaars staan

¹ Artikel 1792 van het Burgerlijk Wetboek.

² Artikel 1797 van het Burgerlijk Wetboek.

³ Artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek: men is aansprakelijk niet alleen voor de schade welke men veroorzaakt door zijn eigen daad maar ook voor die welke veroorzaakt wordt door de daad van personen voor wie men moet instaan, of van zaken die men onder zijn bewaring heeft. De vader en de moeder zijn aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door hun min-derjarige kinderen. De meesters en zij die anderen aanstellen, voor de schade door hun dienstboden en aangestelden veroorzaakt in de bediening waartoe zij hen gebezigt hebben. De onderwijzers en de ambachtslieden, voor de schade door hun leerlingen en leerjongens veroorzaakt gedurende de tijd dat deze onder hun toezicht staan. De hierboven geregelde aansprakelijkheid houdt op, indien de ouders, onderwijzers en ambachtslieden bewijzen dat zij de daad welke tot die aansprakelijkheid aanleiding geeft, niet hebben kunnen beletten.

⁴ Cass., 2 oktober 1992, *Limb. Rechtsl.*, 1993, T. Aann., 1997, 165; Antwerpen 9 oktober 1990, T. Aann., 1997, 164 met noot J. Embrechts.

débiteurs répondent chacun du paiement de la totalité de celle-ci. Le paiement par l'un des débiteurs a vis-à-vis du demandeur un effet libératoire pour tous les autres. Par conséquent, le demandeur sera davantage enclin à réclamer la totalité de l'indemnité à la partie la plus solvable, qui sera généralement celle ayant souscrit une assurance pour couvrir ses fautes professionnelles. Et le débiteur qui aura effectué le paiement pourra alors exercer un recours contre les autres débiteurs⁵. Mais si certains de ces débiteurs sont peu solvables, voire s'ils ont entre-temps fait faillite, le débiteur qui a payé la totalité de l'indemnité ne pourra plus récupérer grand-chose.

La loi du 15 février 2006 relative à l'exercice de la profession d'architecte dans le cadre d'une personne morale a été publiée au *Moniteur belge* le 25 avril 2006. Cette loi ne prévoit pas uniquement la possibilité pour les architectes d'exercer leurs activités professionnelles sous la forme d'une personne morale. Elle instaure également l'obligation pour les architectes de souscrire une assurance responsabilité professionnelle, confirmant ainsi par la voie légale une obligation qui existait déjà sur le plan déontologique.

Les architectes étant tenus de souscrire une assurance responsabilité professionnelle, et les autres intervenants n'ayant pas cette obligation — nous pensons surtout aux entrepreneurs concernés —, on peut parfaitement imaginer que la jurisprudence aura tendance, en cas de faute professionnelle de l'entrepreneur, à retenir également une faute professionnelle dans le chef de l'architecte. Le créancier pourra ainsi réclamer la totalité de l'indemnité à l'architecte, qui est bel et bien assuré pour ses fautes professionnelles. C'est pour cette raison que de nombreux contrats de construction prévoient une clause d'exonération de la responsabilité solidaire de l'architecte, qui peut évidemment s'avérer préjudiciable pour le maître de l'ouvrage en cas d'insolvabilité de l'entrepreneur. La proposition de loi instaure un meilleur équilibre entre les différentes parties intervenant dans les travaux de construction.

Cette vision est clairement corroborée par la Cour constitutionnelle dans son arrêt du 12 juillet 2007: "B.6.3. En ce que les architectes sont le seul groupe professionnel du secteur de la construction à être légalement obligé d'assurer sa responsabilité professionnelle, cette responsabilité risque, en cas de condamnation in solidum, d'être, plus que celle des autres groupes professionnels, mise en œuvre, sans qu'existe pour ce faire une justification objective et raisonnable. Cette discrimination n'est toutefois pas la conséquence de l'obligation d'assurance imposée par la loi attaquée mais bien de l'absence, dans le droit applicable aux autres

elk in voor de volle schadevergoeding. De betaling van één van de schuldenaars werkt bevrijdend ten aanzien van de eiser voor alle schuldenaars. Hierdoor zal de eiser snel geneigd zijn om van de meest solvabele partij de volledige schadevergoeding te eisen, meestal zal dat de partij zijn die zich heeft verzekerd tegen zijn beroepsfouten. De schuldenaar die heeft betaald kan dan regres uitoefenen op de andere schuldenaars⁵. Indien er bepaalde van deze schuldenaren weinig solvabel zijn of ondertussen zelfs failliet zijn, zal er nog weinig kunnen worden gerecupereerd door de schuldenaar die de volledige schade heeft betaald.

Op 25 april 2006 verscheen in het *Belgisch Staatsblad* de wet van 15 februari 2006 betreffende de uitoefening van het beroep van architect in het kader van een rechtspersoon. Deze wet voorziet niet enkel in de mogelijkheid voor de architecten om hun beroepsactiviteiten onder de vorm van een rechtspersoon uit te oefenen. De wet voorziet daarnaast ook in de verplichting voor de architecten om een beroepsaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten: de wettelijke bevestiging van een reeds bestaande deontologische verplichting.

Omdat de architecten verplicht zijn een beroepsaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten en de andere betrokken partijen — waarbij vooral aan de betrokken aannemers wordt gedacht — die verplichting niet hebben, is het niet denkbeeldig dat de rechtspraak geneigd zal zijn om bij een beroepsfout van de aannemer ook in hoofde van de architect te besluiten tot een beroepsfout. Op die wijze kan de schuldeiser de architect die wel verzekerd is voor zijn beroepsfouten voor de volledige schade aanspreken. Om deze reden voorzien veel bouwovereenkomsten in een exonatiebeding voor de in-solidumaansprakelijkheid van de architect, hetgeen natuurlijk nefast kan uitvallen voor de bouwheer indien de aannemer onvermogen is. Het wetsvoorstel voorziet in een meer evenwichtige situatie voor de verschillende betrokken partijen bij bouwwerken.

Deze visie vindt steun bij het Grondwettelijk Hof. In zijn arrest van 12 juli 2007 stelt het Hof immers duidelijk: "B.6.3. Doordat architecten als enige beroepsgroep in de bouwsector wettelijk zijn verplicht hun beroepsaansprakelijkheid te verzekeren, dreigt hun aansprakelijkheid bij veroordeling in solidum meer dan die van de andere beroepsgroepen in het gedrang te komen, zonder dat voor het verschil in behandeling een objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat. Die discriminatie is evenwel niet het gevolg van de verzekeringsplicht opgelegd bij de bestreden wet, maar van de ontstentenis in het recht toepasselijk op de andere "partijen die in de bouwakte

⁵ G. Baert, "Aanneming van werk", APR, Kluwer, 2001, p. 429.

⁵ G. Baert, "Aanneming van werk", APR, Kluwer, 2001, blz. 429.

“parties intervenant dans l’acte de bâtir”, d’une obligation d’assurance comparable. Il ne peut y être remédié que par l’intervention du législateur.”⁶.

La proposition de loi prévoit pour le maître de l’ouvrage une meilleure garantie d’obtenir réellement une indemnité de la part de l’entrepreneur si ce dernier commet certaines fautes professionnelles qui lui portent préjudice. Lorsque le maître de l’ouvrage peut faire intervenir l’assurance responsabilité professionnelle de l’entrepreneur, il court en effet beaucoup moins de risques d’être confronté à une partie insolvable. L’entrepreneur demeure malgré tout personnellement responsable lorsqu’il n’a pas souscrit d’assurance ou lorsqu’une cause d’exclusion du sinistre trouve éventuellement à s’appliquer. Il est fallacieux d’arguer que l’entrepreneur sera plus vite enclin à faire intervenir son assurance qu’à tenter lui-même de corriger les vices de construction. Il a tout intérêt à remédier lui-même à sa faute professionnelle. En effet, en cas de sinistre, la prime d’assurance de l’entrepreneur risque d’augmenter sensiblement et l’assureur pourrait même résilier l’assurance.

Actuellement, plusieurs autres catégories sont déjà tenues de souscrire une assurance responsabilité professionnelle: tel est le cas notamment des agents et courtiers bancaires, des agents et courtiers d’assurances, des notaires, des architectes, etc.

Enfin, l’entrepreneur a lui-même intérêt à souscrire une assurance responsabilité professionnelle. S’il est condamné à d’importants dommages-intérêts pour fautes professionnelles et s’il n’est pas assuré, il hypothèque gravement la santé financière de son entreprise et risque même la faillite.

Dans le passé, plusieurs groupes politiques n’ont pas caché leur volonté d’obliger les entrepreneurs à assurer leur responsabilité professionnelle⁷. L’association de défense des intérêts des consommateurs Test Achats plaide, elle aussi, en faveur de l’assurance responsabilité professionnelle obligatoire pour les entrepreneurs⁸. L’ASBL NAV *Vlaamse architectenorganisatie* et les NEROA (*Nederlandstalige Raden van de Orde*

voorkomen” van een vergelijkbare verzekeringsplicht. Dit kan slechts worden verholpen door het optreden van de wetgever.”⁶.

Het wetsvoorstel voorziet voor de bouwheer in een betere garantie dat hij daadwerkelijk een schadevergoeding kan bekomen van de aannemer wanneer hij bepaalde beroepsfouten stelt waardoor de bouwheer schade lijdt. Wanneer de bouwheer de beroepsaansprakelijkheidsverzekering van de aannemer kan aanspreken, loopt hij immers veel minder het risico te worden geconfronteerd met een insolvabele partij. De aannemer blijft zelf nog persoonlijk aansprakelijk wanneer hij geen verzekering heeft afgesloten of wanneer er een eventuele uitsluitingsgrond op het schadegeval van toepassing is. Het argument dat de aannemer vlugger geneigd zal zijn om te verwijzen naar zijn verzekering dan zelf de fouten proberen recht te zetten is een drogargument. De aannemer heeft er alle belang bij om zijn beroepsfout zelf recht te zetten. Immers, bij een schadegeval dreigt de verzekeringspremie voor de aannemer aanzienlijk te stijgen en kan de verzekeraar de verzekering zelfs opzeggen.

Diverse andere categorieën zijn momenteel reeds onderworpen aan een verplichte beroepsaansprakelijkheidsverzekering: onder andere bankagenten en makelaars, verzekeringsagenten en -makelaars, notarissen, architecten, enz.

Ten slotte zijn de aannemers zelf gebaat bij een beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Indien de aannemer wordt veroordeeld tot een aanzienlijke schadevergoeding wegens beroepsfouten en hij is niet verzekerd, dan kan dit de financiële gezondheid van zijn onderneming ernstig aantasten en zelfs aanleiding geven tot een faillissement.

In het verleden hebben diverse politieke fracties zich positief uitgesproken over een verzekeringsplicht voor de aannemers met betrekking tot hun beroepsaansprakelijkheid⁷. Ook de vereniging voor de bescherming van de consumentenbelangen Test-Aankoop pleit voor een verplichte beroepsaansprakelijkheidsverzekering van de aannemers⁸. De NAV *Vlaamse architectenorganisatie* vzw en de NEROA (*Nederlandstalige Raden van de*

⁶ Cour constitutionnelle, arrêt n° 100/2007 du 12 juillet 2007.

⁷ Rapport fait au nom de la commission de l’Économie, de la Politique scientifique, de l’Éducation, des Institutions scientifiques et culturelles nationales, des Classes moyennes et de l’Agriculture par M. Guy Hove, doc. Chambre, n° 51-1920/005: CD&V (Tees Pieters) p. 13, spa-spirit (Magda De Meyer) p. 14, VLD (Annemie Turtelboom) p. 21.

⁸ Test Achats, “Mémoire pour les élections fédérales de 2007”, 10 juin 2007, p. 23.

⁶ Grondwettelijk Hof, arrest nr. 100/2007 van 12 juli 2007.

⁷ Verslag namens de Commissie voor het Bedrijfsleven, het Wetenschapsbeleid, het Onderwijs, de Nationale wetenschappelijke en culturele instellingen, de Middenstand en de Landbouw, uitgebracht door de heer Guy Hove, St. Kamer, nr. 51-1920/005: CD&V (Tees Pieters) blz. 13, spa-spirit (Magda De Meyer) blz. 14, VLD (Annemie Turtelboom) blz. 21.

⁸ Test-Aankoop, “Memorandum voor de Federale Verkiezingen 2007”, 10 juni 2007, blz. 23.

van Architecten) sont également favorables à une telle assurance obligatoire⁹.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art. 2

Cet article définit la notion “d’entrepreneur” afin de délimiter clairement le champ d’application de la loi et d’éviter, le cas échéant, toute confusion avec une autre réglementation.

Pour définir la notion d’entrepreneur, les auteurs se sont inspirés de la définition du contrat d’entreprise donnée par la Cour de cassation française. Traditionnellement, le droit belge s’inspire de cette définition¹⁰.

La Cour de cassation française définit le contrat d’entreprise de la manière suivante: “la convention par laquelle une personne s’oblige contre rémunération à exécuter un travail de façon indépendante et sans représenter son cocontractant”¹¹.

La notion d’entrepreneur est interprétée dans un sens très large, de manière à pouvoir englober toutes les catégories possibles d’entrepreneurs de travaux immobiliers.

Art. 3

L’article 3 impose aux catégories d’entrepreneurs désignées par le Roi la souscription d’une assurance responsabilité professionnelle.

Le Roi en déterminera les modalités concrètes, notamment la couverture minimale. Pour remédier à la discrimination soulevée par l’arrêt de la Cour constitutionnelle du 12 juillet 2007 (*supra*), il est important que le texte de l’arrêté royal qui règlera ces modalités soit mis en concordance avec celui de l’arrêté royal du 25 avril 2007 relatif à l’assurance obligatoire prévue par la loi du 20 février 1939 sur la protection du titre et de la profession d’architecte.

⁹ Rapport fait au nom de la commission de l’Économie, de la Politique scientifique, de l’Éducation, des Institutions scientifiques et culturelles nationales, des Classes moyennes et de l’Agriculture par M. Guy Hove, doc. Chambre, n° 51 1920/005, p. 8 et 11.

¹⁰ W. Goossens, *Aanneming van werk — Het gemeenrechtelijk dienstencontract*, La Chartre, 2003, p. 3.

¹¹ Cass. fr. 19 février 1968, D. 1968, 393, RTDC, 1968, 558 et Bull. Civ. I, n° 69; Cass. fr. 25 octobre 1972, Bull. Civ. III, n° 554, 406 (“exécuter un travail contre une rémunération sans qu’il existât un lien juridique de subordination”) et Cass. fr. 17 décembre 1997, Gaz. Pal., 12-14 avril 1998, pan. Cass., 84.

Orde van Architecten) pleiten eveneens voor een der gelijke verplichte verzekering⁹.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Art. 2

Dit artikel definieert het begrip “aannemer” teneinde het toepassingsgebied van de wet duidelijk te kunnen afbakenen en begripsverwarring met eventuele andere regelgeving te voorkomen.

Voor de definitie van het begrip aannemer wordt inspiratie gezocht bij de definitie die het Franse Hof van Cassatie aan een aannemingsovereenkomst gaf. Het Belgisch recht laat zich traditioneel inspireren door die definitie¹⁰.

Het Franse Hof van Cassatie definieert de aannemingsovereenkomst als volgt: “la convention par laquelle une personne s’oblige contre rémunération à exécuter un travail de façon indépendante et sans représenter son cocontractant”¹¹.

Het begrip aannemer wordt heel ruim geïnterpreteerd zodat alle mogelijke categorieën aannemers van werken in onroerende staat onder de definitie kunnen vallen.

Art. 3

Artikel 3 voorziet in de verplichting voor de categorieën van aannemers, door de Koning aangewezen, om een beroepsaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten.

De concrete modaliteiten, zoals de minimumdekking en dergelijke, worden bepaald door de Koning. Om tegemoet te komen aan de in het arrest van het Grondwettelijk Hof van 12 juli 2007 opgeworpen discriminatie (*supra*), is het belangrijk dat de tekst van dit koninklijk besluit wordt afgestemd op de tekst van het kb van 25 april 2007 betreffende de verplichte verzekering opgenomen in de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect.

⁹ Verslag namens de Commissie voor het Bedrijfsleven, het Wetenschapsbeleid, het Onderwijs, de Nationale wetenschappelijke en culturele instellingen, de Middenstand en de Landbouw, uitgebracht door de heer Guy Hove, St. Kamer, nr. 51 1920/005, blz. 8 en 11.

¹⁰ W. Goossens, *Aanneming van werk — Het gemeenrechtelijk dienstencontract*, Die Keure, 2003, blz. 3.

¹¹ Cass. fr. 19 februari 1968, D. 1968, 393, RTDC, 1968, 558 en Bull. Civ. I, nr. 69; Cass. fr. 25 oktober 1972, Bull. Civ. III, nr. 554, 406 (“exécuter un travail contre une rémunération sans qu’il existât un lien juridique de subordination”) en Cass. fr. 17 december 1997, Gaz. Pal., 12-14 april 1998, pan. Cass., 84.

Tant l'article 3 de la présente proposition de loi que l'article 9 de la loi du 20 février 1939 prévoient que l'assurance responsabilité professionnelle de l'entrepreneur et de l'architecte peut s'inscrire dans le cadre d'une assurance globale pour toutes les parties intervenant dans l'acte de bâtir.

Le texte de loi s'est inspiré du dispositif de la loi du 15 février 2006 relative à l'exercice de la profession d'architecte dans le cadre d'une personne morale.

Art. 4

Une disposition pénale est prévue afin de contraindre les entrepreneurs à souscrire une assurance responsabilité professionnelle. Le texte de cet article s'inspire de la disposition pénale applicable aux architectes qui négligent de souscrire une assurance responsabilité professionnelle¹².

Art. 5

Cet article prévoit que les personnes morales sont civilement responsables pour le paiement des amendes et l'exécution des mesures de réparation auxquels leurs organes et préposés ont été condamnés. La réglementation relative aux architectes prévoit une disposition identique¹³.

Art. 6

Cet article fixe la date d'entrée en vigueur de la loi et prévoit une période transitoire suffisamment longue pour permettre aux entrepreneurs de se conformer au nouveau régime légal.

Zowel artikel 3 van dit wetsvoorstel als artikel 9 van de wet van 20 februari 1939 voorzien dat de beroepsaansprakelijkheidsverzekering van de aannemer en de architect kan kaderen in een verzekering voor alle partijen die in de bouwakte voorkomen.

Voor de wettekst werd inspiratie gevonden in het dispositief van de wet van 15 februari 2006 betreffende de uitoefening van het beroep van architect in het kader van een rechtspersoon.

Art. 4

Teneinde de afsluiting van een verzekering tegen beroepsaansprakelijkheid door aannemers afdwingbaar te maken wordt voorzien in een strafbepaling. Hierbij werd inspiratie geput uit de strafbepaling die van toepassing is op architecten die nalaten een beroepsaansprakelijkheidsverzekering voor architecten af te sluiten¹².

Art. 5

Dit artikel bepaalt dat de rechtspersonen burgerlijk aansprakelijk zijn voor de betaling van de boetes en de uitvoering van de herstelmaatregelen waartoe hun organen en aangestelden werden veroordeeld. Er bestaat een identieke bepaling in de regelgeving met betrekking tot de architecten¹³.

Art. 6

Het artikel bepaalt de datum van inwerkingtreding van de wet en voorziet in een voldoende lange overgangperiode om de aannemers in staat te stellen zich te schikken naar de nieuwe wettelijke regeling.

Liesbeth VAN der AUWERA (CD&V)

¹² Voir l'article 11 de la loi du 20 février 1939 sur la protection du titre et de la profession d'architecte, *Moniteur belge* du 26 mars 1939.

¹³ Voir l'article 12 de la loi du 20 février 1939 sur la protection du titre et de la profession d'architecte, *Moniteur belge* du 26 mars 1939.

¹² Zie artikel 11 van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, *Belgisch Staatsblad* van 26 maart 1939.

¹³ Zie artikel 12 van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, *Belgisch Staatsblad* van 26 maart 1939.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Pour l'application de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution, il y a lieu d'entendre par "entrepreneur": toute personne physique ou morale qui s'engage à effectuer pour le compte d'autrui, moyennant paiement, en toute indépendance mais sans pouvoir de représentation, un travail immobilier donné, en posant des actes matériels.

Art. 3

Le Roi désigne les catégories de personnes qui exercent la profession d'entrepreneur au sens de la présente loi et dont la responsabilité civile, en ce compris la responsabilité décennale, doit être couverte par une assurance. Cette assurance peut s'inscrire dans le cadre d'une assurance globale pour toutes les parties intervenant dans l'acte de bâtir.

Le Roi fixe, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, les modalités et les conditions de l'assurance qui doivent permettre une couverture adéquate du risque au bénéfice du maître de l'ouvrage, notamment:

- le plafond minimal à garantir;
- le montant de la franchise éventuelle;
- l'étendue de la garantie dans le temps;
- les risques qui doivent être couverts;
- les exclusions.

Lorsque la profession d'entrepreneur est exercée par une personne morale conformément à la présente loi, tous les gérants, administrateurs, membres du comité de direction et, de façon plus générale, les mandataires indépendants qui interviennent au nom et pour compte de la personne morale, sont solidairement responsables du paiement des primes d'assurance.

Lorsque, en violation de l'alinéa 1er, la personne morale n'est pas couverte par une assurance, les

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Voor de toepassing van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan wordt verstaan onder "aannemer": iedere natuurlijke of rechtspersoon die zich ertoe verbindt tegen betaling van een prijs, in volledige onafhankelijkheid, doch zonder vertegenwoordigingsbevoegdheid, een bepaald werk in onroerende staat voor een ander te verrichten door het stellen van materiële handelingen.

Art. 3

De Koning wijst de categorieën van personen aan welke het beroep van aannemer in de zin van deze wet uitoefenen en wier burgerlijke aansprakelijkheid, met inbegrip van de tienjarige aansprakelijkheid, door een verzekering moet zijn gedekt. Deze verzekering kan kaderen in een globale verzekering voor alle partijen die in de bouwakte voorkomen.

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de nadere regels en de voorwaarden van de verzekering die een adequate risicodekking ten voordele van de opdrachtgever mogelijk dienen te maken, onder meer:

- het minimum te waarborgen plafond;
- het bedrag van de eventuele vrijstelling;
- de uitgebreidheid in de tijd van de dekking;
- de risico's die gedekt dienen te worden;
- de uitsluitingen.

Wanneer het beroep van aannemer uitgeoefend wordt door een rechtspersoon overeenkomstig deze wet, zijn alle zaakvoerders, bestuurders, leden van het directiecomité en meer algemeen alle zelfstandige mandatarissen die optreden in naam en voor rekening van de rechtspersoon hoofdelijk aansprakelijk voor de betaling van de verzekeringspremies.

Wanneer, in geval van schending van het eerste lid, de rechtspersoon niet door een verzekering gedekt is,

administrateurs, gérants et membres du comité de direction sont solidairement responsables envers les tiers de toute dette qui résulte de la responsabilité décennale.

Art. 4

Est puni d'un emprisonnement de huit jours à trois mois et d'une amende de 200 à 1 000 euros, ou de l'une de ces deux peines seulement, toute personne physique ou morale qui exerce la profession d'entrepreneur sans avoir préalablement assuré sa responsabilité civile conformément à l'article 3.

Art. 5

Les personnes morales qui exercent la profession d'entrepreneur conformément à la présente loi sont civilement responsables pour le paiement des amendes et l'exécution des mesures de réparation auxquels leurs organes et préposés ont été condamnés.

Art. 6

La présente loi entre en vigueur le premier jour du sixième mois qui suit celui de sa publication au *Moniteur belge*.

Le Roi peut fixer une date d'entrée en vigueur antérieure à celle mentionnée à l'alinéa 1er.

20 décembre 2010

zijn de bestuurders, zaakvoerders en leden van het bestuurscomité hoofdelijk aansprakelijk jegens derden voor iedere schuld die uit de tienjarige aansprakelijkheid voortvloeit.

Art. 4

Wordt gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met een geldboete van 200 tot 1 000 euro, of met een van die straffen alleen, iedere natuurlijke of rechtspersoon die het beroep van aannemer uitoefent zonder voorafgaandelijk zijn burgerlijke aansprakelijkheid overeenkomstig artikel 3 te hebben verzekerd.

Art. 5

De rechtspersonen die overeenkomstig deze wet het beroep van aannemer uitoefenen zijn burgerlijk aansprakelijk voor de betaling van de boetes en de uitvoering van de herstelmaatregelen waartoe hun organen en aangestelden werden veroordeeld.

Art. 6

Deze wet treedt in werking op de eerste dag van de zesde maand na die waarin ze is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

De Koning kan een datum van inwerkingtreding bepalen voorafgaand aan de datum vermeld in het eerste lid.

20 december 2010

Liesbeth VAN der AUWERA (CD&V)